

K. H. N. MÜLLER
UNTERPOSTALISCH

AKTIVITÄT FOLIO RAT
MA

JAJ

házak megroskadt pilléreitek alól harangozzátok most ki a terekre a népeket
 jaj üvöltések erdők mélyéből vándoroljatok most föl a hegyek zuhatagaiba
 jaj napok csillagok világok és véres üvegtócsáitokkal ti nyomorultak a gyárkémények alól
 jaj ti sparhertcsövekbe falazott koravén leányzók

JÉG JÉG VÉGTELEN JÉGMEZÖKÖN

emberek felették házaikról a tetőket
 felitták a madarak füttyét
 s a mozduló gyökereket kilesték foguk alá a mélységekben
 jaj a fekete rongyokból a koromból és a boszorkák számárfogaiból ájtatoskodott isten
 kioltotta a gyermekek száján a szegfüket
 Ó emberek!

mindenfajta népek asszonyok hímek homoszekszuálisak és kéjgyilkosok
 én hallok a föld alatt üldögélő ovodák kórusait az orosz síkságokról

jaj jaj

házak és kedves testvéreim ti igavonó barmok és felfürészelt hasu konflislovak

jaj álljunk mi ki az országutak elejére az indulók élére

jaj álljunk mi fel a sürgönydrótokra és villámhárítókra a röhej tábláinak

jaj pacifisták szociáldemokraták keresztények és kommunisták

jaj ti legnyomorultabbul leszoritottak kís tagsági könyveitekkel a szivetek helyén

jaj jaj

mézbefulladt argentiniai milliárdosok

az orosz pusztákról mélységekről és magasságokról feketén füstölögnek az éjszakák

jaj új költők forradalmárok selyemkötésű könyveitekkel és intelligens szajháitokkal és bál-
 meghívóitokkal és vigalmi délutánjaitokkal

jaj egyéni aranyserbliiteken üldögélő anarchisták és erotikus nadrágtartókban utazó emigránsok

jaj gyémánthasu és bádoghasu pártvezérek

s jaj te végtelen gyalázatos tömeg ki már majdnem összezsérélhető vagy uraiddal s ki mert
 küzdöl mindenfajta taktikákkal és paragrafusokkal az új órabérrendszerért és higiéniaért
 ezerszer megölted magadban az embert

JAJ

az Ural felé kinlódó töltések gabonarakarok és dokkok kiket lehorgonyoztak a mindenféle
 bankházak

JAJ

barmok kik vándorolnátok a szabad országutakon a 33 milliók felé énekelve és tűzszínű
 zászlókkal

JAJ VILÁG EMBER KIZSÁKMÁNYOLÓ ÉS KIZSÁKMÁNYOLT

S JAJ EURÓPA OVÓDÁSAI!

gyalázatosság ég az ereimben

a maguk mértékével mért etikák halála ez a nap

s az államok és miniszterelnökök

s a pápák és forradalmárok cimereiben nyaktílok meg női alsónadrágok röhögnek

Wien, 1922, az orosz éhínség napjaiban, a világ legelvetemültebb esztendejében.

BARTA SÁNDOR

HANS ARP: *Rajz*

KÉPARCHITEKTURA

Le a művészettel! Éljen a művészet!

Az őskereszténység világszemléletének fölbomlása óta még nem volt annyira életszükséglet az emberi életforma „megoldása”, mint éppen ma: az individuális materializmus csődbejutásakor. Az ember megszületik és az ember nem bírja el az életét. Nyitott utak vannak előttünk és mégis, nem tudunk elindulni, mert nincs meg bennünk az elindító cél. Amit meg kívánunk, az élet külszíne, megszerzése nem föltétlen nélkülözhetetlen, csupán materiális gazdagodást jelentene számunkra. Ezért pedig, mint civilizatorikus lények semmi áldozathozatalra nem vagyunk képesek — még annyira sem, hogy mai életünk formatlan formáit, vagyis morális adottságainkat levetjük az érte. Innen eredt a világháború lehetősége és ebben gyökeredzik a kétségtelen erős lendülettel neküindult szociális forradalmak önmagukban való összeroppanása. Ki hisz ma a jövőben, „mint egyetlen szentségben”? Kik indít ma tette az „eszme glorifikálása”? Világos, hogy valahol ott él már az emberi tudat mélyén! aki a föld meghódítását tűzte ki céljául, az nem hódíthatja meg a földet. Ahhoz, hogy közönségesen emberek lehessünk: az ember fölötti emberig kell kívánczoznunk, mert a hozzá vezető úton föltétlenül eljutunk az emberig. Az útrakész ember csak a világszemléletes ember lehet. A marxista szocializmus mint tudományos elmélet, nem lehet világszemlélet.

A világszemléletet, mint életünk formáját, nem tudja — hanem elsősorban érzi az ember.

A tudomány praktikum.

A művészet világszemlélet.

Egyedül a teremtés az élet, az élet pedig a világszemlélet materializálódása. A művészet teremtés és ezért a legteljesebb élet.

Ő a cél és az út is ő.

A művészet soha nem kezdődött és soha nem ér véget.

A művészet öröktől fogva jelenlévő erő, mint az etika, mint a forradalom, mint maga a teljes világ.

Nincs tehát új és nincs régi művészet.

Csak művészet van.

S mivel a művész nem ura, hanem szolgálja a művészetnek, bizonyos korok művészi produktumai nem a művészet arcát, csupán a korban élő emberiségnek a művészet közvetítésére jó vagy rossz anyag voltát mutatják meg nekünk.

Mert a művészet az élet, az ember pedig csak kifejezőjévé fejlődhetik föl ennek az életnek.

A művészetet tehát nem lehet csinálni.

A művész hasonló az anyához: elettel terhes. Az új művészi **produktum** azonos értékű az újszülött emberrel.

Bizonyos korokban csak bizonyos kaliberű ember születhetik meg — bizonyos korokban csak bizonyos művészi produktum születhetik meg.

A művész belső kényszerűsége az a törekvés, hogy a világot, vagyis önmagát méinnél hiánytalanabban kifejezze.

Ez a cél a világ örök változásánál fogva bevalthatatlan, a művész azonban csak ennek a célnak a beváltásán dolgozik.

Ez az ő „tragédiája” és ez teszi őt „istenhez” hasonlóvá.

Mennél tökéletesebb az ember, annál tökéletesebb az istene.

Mennél tökéletesebb a művész, annál tökéletesebb a művészete.

Semmi kétség az első kereszténység kollektív hitéhez hasonlóan, egy szétzúllott rengetegen át, ahonnan csak egykét fájdalmas tragédia gyötörte föl magát a zenitre — ismét közelebb érkeztünk a konstruktív világszemlélethez. De nem a keresztényi vallásosságban, amely forma már egyszer kiélte magát, hanem a kommunizmusban, melynek lényegében az

összesség hasonló az Egyhez, de a keresztény vallás hierarchikus konstrukciójával szemben: az Egy is hasonló az összességhez. Érezzük magunkban a kozmikus életet s a továbbra-jutás problémái önmagukban megoldódnak.

Világszemléletünkben magát az életet éljük, megcsináltuk a véres cirkulus viciosus-t és az ember újra képessé lett a világ kifejezésére. Nem utancsinálására, hanem megteremtésére.

A mai művész, mint világszemléletes ember ismét mint kinyilatkoztatást hozza magával a művészetét.

Nem a világ képét, hanem a világ lényegét.

Architektúrát.

Az új rend szintézisét.

A képzőművészetben (de hangsúlyozom, hogy ami áll a művészet egyik ágára, mint formai specialitásra, az áll magára a művészetre is mint teremtő egységre) ennek az új szintézisnek első megkivánoi a kubisták, expresszionisták és merzisták voltak. Megkivánoi, de még nem teljes fölérzői.

A három csoport közül a kubisták keresésein át vezet a legbizonyosabb út a — művészethez. Ők felértették a megbomlott világot s művészetükben visszakeresték magukat a dolgok lényegéig, a konstrukcióig. Hogy mennyi eredményt értek el, az teljesen individuális értékeiken mulott. Az ő alkotásaik még nem egy egységes világszemlélet formábaállásai. Szintézisük nem a priori, hanem egy mély analízis eredménye. Kompozíciójuk nem a másképp nem történetes belső érzés kényszerűségének megtestesülése, hanem egy tudományos akarat festői eszközökkel való illusztrálása. Képeik nem önmagukért való alkotások, hanem (bár a „naturalizmussal”, könyörtelen ellentétben s a sík törvényeinek fölismérésével) az optikai vagy lélektani úton tudomásulvett világ festménybe transzponálásai. Formáik látott, vagy tudott tárgyak testiségéhez kötöttek s színeikkel természetes perspektívát akarnak ráhozni a vászonra és ezzel a „kép” végérvényesen elveszti képéletét, illuzorikussá válik. A kubizmus, mint elmélet a „modern” korban első alapkővet tette le a művészetnek — maguk a kubisták azonban csak formailag jutottak túl az impresszionizmuson. Geometriai forma-tagozódással embert, állatot, hegedűt stb. három-dimenziós testeket festenek bele a kétdimenziós síkba. A sík felismeréséből vett tudományos tételeiket még legrepresentatívabb képviselőik, mint Léger és Gleizes sem tudták az alkotás formáiba átvinni. Az ember „pszichikai” ábrázolása helyett ők áttértek a „monumentálisabb” alkotások ábrázolására. Ez azonban mind csak témakülönbözést jelent, például Picasso hegedűsének az ábrázolásától. Bizonyos, hogy ma sokkal közelebb jutottunk éppen világszemléletbeni fejlődésünkkel fogva a gépek és a nagyvárosok feléréséhez, mint idillikus hangulatu elődeink, de művészi igényességgel nézve ezek szimbolikus „képpé formálása” sem jelent többet másodfokú alkotásnál. És végeredményben, mennyivel jelent ez többet az impresszionizmusnál? Legfeljebb, amíg az egyik értelem nélkül, a másik értelemmel transzponál.

A művészet azonban szigorú belső törvényekkel élő alkotás.

Az expresszionisták közül Kandinszky jutott a legmeszebbre. Formáinak alig vannak optikai támpontjai, művészetét abszolút festészetnek nevezi. És valóban abszolút piktura-e Kandinszky pikturája? Igen. De abszolút képek-e is Kandinszky képei? Nem... A kép mint sikon élő teremtmény semmiféle idegen testre (tehát a képen jelen nem levő testre) nem emlékeztethet és semmit elő nem adhat. Nem, még egy pszichikai processzust sem. Kandinszky képei pedig mesélnek. Az ő első meseképeitől kezdve egészen az 1920-as kompozíciókig végig lehet tekinteni a folyamatot, hogy ugyanazok az érzésmotívumok, amelyek az első periódusban törpékkal és tündérkirálynókkal jelentek meg a vásznon, legújabb alkotásain, kölcsönvett formák nélkül bár, de ugyanúgy jelen vannak. A művész tehát nem új világot teremtett, csupán elvonatkoztatta magát

a „reális“ világtól. Kétségtelen, hogy ma sem képeket, hanem érzeteket fest. Valami más területen már élő életet átvész a sík területére. Bizonyos azonban, hogy szuggesztív intenzitással, akárcsak a jó színész, aki „hatalmas“ életet ad az előírt figurának. És ez mindkettő csak szekunder alkotás.

A művészet azonban annyi, mint semmiből valamit létrehozni.

És Kurt Schwitters a merz-festő azt mondja egyik cikkében: A merzképek absztrakt alkotások. Mi az, hogy absztrakt? Absztrakt nincsen. Valamit a maga legsajátosabb formáiból valamivé, vagy valamilyenné átfőrnálni, ezt a procedurát absztrahálásnak nevezik. Tehát valamiből valamilyenné. Schwitters, csakugy mint Kandinszky, érzéseket formál képekké. A két művész csak az érzéseinek kifejezéséhez szükséges anyag megválogatásában különbözik egymástól. Kandinszky, az abszolút piktör, festékekkel és színekkel fejezi ki magát, Schwitters pedig az összanyagon át (és itt van az ő öntudatlan kollektív jelentősége Kandinszkyvel szemben) inkább plasztikába viszi át érzéseit. Az érzéseit viszi át. Képeinek meghatározott címe van: Franz Müller dróttavasza, a Nagy Énkép stb. Vajjon lehetnek-e ezek a képek mások, mint a művész valamely emlékének vagy kitalálásának tudatos földolgozásai? Nem. És mit adhatnak nekünk ezek a képek? Egy létező, létezett, vagy létezhető világ illúzióját.

Az illúzió pedig legjobb esetben csak olyan lehet, mint az alkotás.

A művészet pedig alkotás.

Az irreális ember illúziókban él.

A világszemlélet a biztonság érzése: a legnagyobb realitás.

A művészet egyetlen értékmérője a világszemlélete.

A világszemléletes művész akármit alkothat.

Alkotás a konstruktív jó tett.

A konstrukció architektúra.

Az abszolút kép a kép-architektúra.

A materiális forradalmak, ha semmi egyebet nem hoztak volna — a gondolkodó ember elé elhozták annak az igazságát, hogy kizárólag erőszakszervezetekre támaszkodva, kizárólag gazdasági forradalommal nem lehet a mai élet problémáját megoldani. A kapitalista társadalmi rendnek nemcsak apagyilkosságra is jó militarizmusa és konzervatív bürokráciája, hanem szörnyű morális ereje is van és ép ezért vele szemben mindig kevésnek fog bizonyulni az elnyomottak éhséglázadása. Mert sajnos, az ő éhségük, amely a kapitalisták egy emberibb életföltételével áll szemben, bármikor egy nagyobb falat kenyérral kielégíthető. Elindul a világot megváltani akaró forradalom és egy kenyérmorzsan elbukottan meghal, mint lázadás. Meghal, mert nincs világszemléleti alátámasztása. Nem azért indult el a tömeg, mert nem bírta el a mai életet, hanem mert a jobbat kilátásba helyezték neki. Ahhoz pedig, hogy az emberiség egyszer megválthassa magát — ahhoz nem csak a jobb élet megkívánása, hanem elsősorban az eddigi teljes kibírhatalansága szükséges... Ne legyen többé vissza út! Ez pedig csak egy előzetes vagy a legjobb esetben egy egyidejű pszichikai felszabadulás útján érhető el teljes egészében. És tévedes azt hinni, hogy az ember komolyan képes valamit cselekedni a „jóvőérten“. Élünk és élni akarunk. Ami ezen az igazságon kívül esik, az lehet forradalmi és lehet ellenforradalmi frázis. De mindenestre frázis és semmi több. És az, hogy hogyan akarunk élni, az a mi érzésgazdagságunktól függ. Érzéseink igényesítője és forradalmasítója pedig csak a művészet lehet.

A művészet az, aki nem parancsol ránk semmit, de ő az, aki a legtöbbre képessé tesz bennünket.

A művészet átfőrnál bennünket és mi képesekké válunk környezetünk átfőrnálására.

S mint ahogyan ez eddig így volt — a mai világkavardásban is a művészet érkezett legközelebb a ponthoz, ahonnan az új világkép fog kialakulni.

Az alkalmazott tudomány visszahajlik a reakció kiszolgálásába s a művészet az architektúrában maradék nélkül elérkezett önmaga, tehát a világ lényegéhez.

Ma már tisztán látjuk: a művészet — Művészet és nem több s nem kevesebb ennél.

És nem tendenciózus osztályok vagy pártok érdekei szerint, hanem maga a tiszta élettendencia.

Az eddigi művészi alkotások közül ezt az élettendenciát egyedül az architektúra demonstrálja.

Igy a képarchitektúra sem az erős isten, a szörnyű háború, vagy az idillikus szerelemnek a „megjelenítője“, hanem önmagát demonstráló erő!

A képarchitektúra nem hasonlít semmire, nem mesél el semmit és nem kezdődik el sehol és nem végződik be sehol. Egyszerűen van.

Hasonlóan a bekerített városokhoz, a körbehajózható tengerhez, az elbolyongtató erdőhöz, vagy a hozzá legközelebb álló alkotáshoz: a bibliához.

Akárhol bele lehet lépni és minden pontján az egészet fölérezhetjük.

Egyszerűen tehát van, mert önmaga erejénél fogva meg kellett születnie.

És ebben a létezésében könyörtelen.

A modern művészeti iskolák karakteréhez tartozik, hogy csakugy mint elődeik, hasonlítani iparkodtak. Például az expreszionista képhez, ha azt akartuk, hogy az érvényesüljön, megfelelő és lehetőleg „kedves“ milliöt kellett keresnünk. Ha rossz milliötbe tettük, mint a leszakított virág meghalt, színei elfakultak, vagy eltarkasodtak, formái szétmosódtak. A „hozzaértő“ azt mondta, nem bírja el ezt a környezetet. A képarchitektúránál ez éppen fordítottan van. Mint gyökeres, önmagából élő erő jelenik meg a környezetben és ami körülötte van, az nem parancsol neki, hanem szenved általa. Aki a képarchitektúrát megszereti, annak meg kell undorodnia kispolgári berendezkedésétől és következesképen polgári önmagától. A képarchitektúra nem illuzorikus, hanem reális, nem absztrakt, hanem a legszigorubbán vett naturalizmus. Olyannyira, hogy a „naturalizmus“-nak keresztelt másoló piktúra mellett, mint másolható natura lép fel, semmiben sem különbözve a fa, ember, hegy vagy egyéb „természeti csodaktól.“

A képarchitektúra tehát nem kép többé a szó akademikus értelmében.

Ő egy aktív társ az életünkben, a mindenség szimbóluma, akihez hozza kell szegődni, vagy aki ellen az életem érdekeiben küzdenem kell.

Gazdagodás és gazdagodásra kényszerítő.

A műtermek színszósán és vonalsővényén át, mint az egyszerűség, biztonság és igazság hármassága lépett elénk a képarchitektúra. Eljött, mint a kor reprezentánsa és megajándékozott bennünket a síknak, mint reálisan használható térnek a felismerésével és a kollektív élethit formáival. Az eddigi művész megihletődve állt meg a vászon előtt és az volt közülnök a legboldogabb, aki annyira képes volt befogadni a világ hatását, hogy önmagát és közönségét rászédő „táviatokat“ tudott beleverítekezni vagy beleügyeskedni a síkba. Mi tudjuk, ha képet festünk, nem alagutat furunk és nem házat építünk. De képet építünk.

A képarchitektúra nem a síkba befelé, hanem a síkból kifelé építkezik. A síkot egyszerűen adott fundamentumnak veszi, nem befelé nyit perspektívát, ami mindenkor csak illuzorikus lehet, hanem egymásra rakott színeivel és formáival belép a reális térbe és így megkapja a kép a képlet határtalan lehetőségét: a természetes perspektívát. A képarchitektúra csak úgy, mint az architektúra általában, számít a nehézkedés és a kémia törvényeivel. A formák és színek között beálló perspektíva nem ábrázolt testek látszólagos egymás mögé építéséből, hanem a valóban jelenlévő színek és sík formák

önmaguk testiségéből ered. Ezért ezek a színek és formák élnek, élik önmaguk reális életét, ellentétben a szín és forma dekorációval. — aminek a jó kritikusok majd nevezni fogják ezt a művészetet. A dekoráció a sík betöltése, a képarchitektúra a síkra építés. Képeink ezért nem olyanok, mintha, hanem olyanok, amilyenek. Közvetlenül hatnak s hatásuk soha sem lehet olyan, mintha a másolt portré vagy tájkép vagy a legújabb gépillúzió szerkesztés megakarna szólalni, ki akarna virágozni, vagy el akarna indulni. És ezért a mi művészetünk primér teremtés és mi, hasonlóan minden építészhez, elindulunk a magunk területéről a síkról, mint alapról a térbe, úgy mint akik többé nem kiszolgálják, hanem saját képükre átformálják akarják a világot.

És nem taktikával, mint a politikusok és nem technikával, mint a ceruzarágók és pemzlikulik.

Mert a művészethez nem kell technika. A technika rutin s a rutin felületen-csuszkálás. Éppen ellentéte a művészetnek.

A képarchitektúra elvet minden iskolát, önmagunk iskolázását is.

A képarchitektúra nem köti magát bizonyos anyaghoz és bizonyos eszközökhöz, épúgy mint a merzművészet mindenféle anyagot és eszközt alkalmasnak tart arra, hogy rajta keresztül kifejezze magát.

A képarchitektúra nem pszichologizál.

A képarchitektúra nem akar semmit.

A képarchitektúra mindent akar.

A képarchitektúra kiszabadult a „művészet“ karjaiból és átlépett a D a d á n.

A képarchitektúra azt hiszi magáról, hogy ő egy új világ kezdete.

A képarchitektúra igazánból nem is a szobában akar elhelyezkedni.

A képarchitektúra maga a szoba akar lenni, maga a ház akar lenni, sőt a te legszemélyesebb életed akar lenni.

A képarchitektúra olyan egyszerű, mint a csizmatalp és mégis ő a tökéletesség gyökere.

A képarchitektúra ellensége minden művészetnek, mert csak őbelőle indulhat ki a művészet.

A képarchitektúra: $2 \times 2 = 4$.

A képarchitektúra az alfa.

A képarchitektúra megölte a szenvelgő cikcakkot és az idillikus tarkabarkát.

A képarchitektúra végtelen spirálisan lát az egyenesben is.

A képarchitektúra a színspektrumot áthelyezte a fehérbe és a feketebe.

A képarchitektúra az emberi zenitnek vállalja magát.

A képarchitektúra nem akar meghalni a falon.

A képarchitektúra amerikai kaliberű város, kilátótorony, tüdőbetegek üdülőhelye és népünnepély is akar lenni.

Mert a képarchitektúra művészet, a művészet pedig teremtés és a teremtés minden. Kassák Lajos

DADAIZMUS

RICHARD HUELSENBECK

(Berlin)

I.

Az embernek eléggé dadaistának kell lennie, hogy saját dadaizmusával szemben dadaista álláspontra helyezkedhessék. Vannak hegyek, tengerek, házak, vízvezetékek és vasutak. A pampákon széles lasszóikat repítgetik a cowboyok és a nápolyi öböl milliószor lefestett, megénekelt és stereoskopizált hátterén himbálódzik az a romantikus gondola, mely a német menyegzői párokat terhes álmaikban ringázza. Dada megértette mindezeket. Dada kihasználta a fizikai mozgás lehetőségeit a outrance. Itt világszemléleteket és egyesületi statutumokat osztogatnak, itt egy késői kultúra stílitái állnak a gombostűfej-igazság-vitátás arcifintoróinak fényében: — Dada, Mohamedánus, zwingliánus, kantianus — jok, jok, jok. Dada a világszemléleteket átfolyatta kisujja körmén, Dada a földkerekség moráljai fölött a táncoló szellem. Dada a ma relativista filozófiáinak óriási paralleljelensége, dada nem axioma, dada lelkiállapot, mely független iskoláktól és teoriáktól, mely magát a személyeket támadja meg, anélkül, hogy megerőszkolná. Dadát nem lehet paragrafusokba foglalni. A kérdés: „Mi a dada?“ dadátlan és iskolás ugyanolyan értelemben, amint ez a kérdés egy műalkotás, vagy az élet fenoménje előtt az lenne. Dada nem érthető meg, dadát át kell élni. Dada közvetlen és magátólértető. Dadaista az ember, ha él. Dada az indifferenciapont tartalom és forma között, asszony és férfi közt, anyag és szellem közt, amennyiben ő a mágikus háromszög kulcsa, mely az emberi dolgok és fogalmak lineáris polaritása fölé nyúlik. Dada a buddhizmus amerikai oldala, tombol, mert tud hallgatni, cselekszik, mert nyugalomban van. Épen ezért dada sem politika, sem művészeti irány, nem szónokol sem emberiségért, sem a barbárságért — a békét és háborút tógájában tartja, de a cherry brandy flip mellé határozza el magát. És mégis van dadának empirikus karaktere, mert fenomén a fenomének között. Mert dada a leg-egyenesebb és legélettellesebb kifejezése korának, mindennek nekimegy, ami előtte makacsnak, múmiaszerűnek, leragadottnak tűnik fel. Követeli a radikalitást, dobol, jajjong, felröhög és csépel, egy-pontba-kristályosodik és szétterjeszkedik a végtelen felületen, olyan mint a tiszavirág és mégis vannak testvérei a Nilusvölgy halhatatlan kolosszusai alatt. Ki a mának él, örökké él. Vagyis: aki korának legjavát felélte, az minden-időknek él. Térj magadhoz és úgy cselekedj! Élj és halj meg.

II.

„Ç'a y est, ma femme me fait mettre tout nu,
tour nu — tout comme le petit Jesus“

Chanson parisien.

Dada tehát cselekvés is, sőt a legexponáltabb és legmegerőltetőbb, ami létezik. Dada aktivitása számára egy kulturális területet választott, ámbár épenolyan jól fel tudott volna lépni, mint gyarmatáru kereskedő, bőrizéner vagy kinokonzertdirektor. A kulturális területet nem szentimentalizmusból választotta, mely az értéklétrán a „szellemi értékeknek“ a legmagasabb polcot utalja ki. A dadák legtöbbje mint író, zsurnaliszta, művész ismeri a „kulturát“. A dadaista beható tapasztalatokat szerzett a „szellem“-csinálásról, ismeri a szellemi produkálók elnyomott helyzetét, éveken át egy asztalnál

JEGYEZEN ELŐI
MÁJUS ELSEJÉN
JELENIK MEG
A MA KÉTÉVES
EMIGRÁCIÓJÁNAK
JUBILEUMI SZÁMA
KÜLÖN BORITÉKLAPPAL
NÉGY IVNYI TERJEDELEMBEN
INTERNACIONÁLIS TARTALOMMAL

HANS ARP: *Faplasztika*

evett a sok felülről-nyomorgatott szellem-boszorkányokkal és Manuleskukkal a firkászok között, megszemlélte a kulturának és morálnak legmélyebb titkait és szülésfájdalmait. Dada anti-kultur propaganda-felét csinál, becsületességéből, undorodásból az intellektuálisan csinózott burzoáziának fonságesség-machinációján érzett mély utálatból. Minthogy dada mozgalom, élmény és naivitás, mely súlyt helyez a „józanész” birtokára — az asztalt asztalnak és a barackot baracknak nézni, minthogy dada a vonatkozásnélküliség minden dologgal szemben, képes tehát minden dologgal vonatkozásba lépni, a mindenféle ideológiák ellen fordul, azaz a harc bármiféle módja ellen, a gátlások, barrierek ellen. Minthogy dada önmagában is az elaszticitás és előtte érthetetlen, hogy ragadhat le valaki valamin, legyen az pénz vagy eszme, — egy teljesen pátosznélküli szabadság karakterének mintaképét szolgáltatja. A dadaista a világ legfelszabaldultabb individuuma. Ideologus az, aki belepottyan a svindlibe, melyet saját intellektusa készít számára, hogy egy idea, tehát valami pillanat alatt befogadott ténynek a szimboluma abszolút valóság. Egy csomó fogalomgyűjtéménnyel ép úgy játszhatunk, mint domino-kockákkal. Ideologus az is, aki „szabadságot”, „relativitást”, a belátással együtt, hogy a dolgok kontúrja eltolódik és nem állandó, holmi „szilárd világszemléletté” kovácsol; mintahogy a nihilisták majdnem mindig a leghallatlanabb és legkorlátozottabb dogmatikusok. Dada mindettől távolesik. Harcol például a kulturideológia ellen, melyet a legnagyobb és leginfámisabb hazugságnak tart — tisztán mozgási kedvből, ha épen kell, kegyetlenségéből, talán kokettériából. A polgárt, a teli potykát és lókupecot, mely vasárnaponként pár koronáért művészetet vásárol magának, hogy hétköznapokon szélhámós bőrüzleteit előnnyel tovább bonyolíthassa, dadának kell megölni, lepitymagolni, mindörökre ártalmatlanná tenni.

III.

„De a szellem”, főként a „historiai szellem” ebből a kétségbeesésből is kihalássza magának az előnyöket: az emberek egy új darabot, kort és külföldet megkísérlelnek, megdöntenek, szétszednek, bepakkolnak, mindenekelőtt tanulmányoznak: — mi vagyunk az első studiózott kor a „kosztümök” szempontjából, értem a morált, hit cikkelyeket, művésznyalakodást és vallásokat, felkészülve, mint még egy kor se volt, valami őrjási stílu karnaválra, szellemi farsangnevetésre és bolondozásra, a legfelsőbb ostobaság és az arisztofaneszi világ-kigunyolás transzcendentális magaslatára. Lehet, hogy épen itt fedezik fel még találekonyágunknak birodalmát, azt a birodalmat, ahol még mi is eredetiek lehetünk, mint holmi parodistái a világtörténelemnek és az isten paprikajancsijai - lehet, még ha a mából semminek sincs jövője, hogy épen a mi fejröhögésünké a jövő!”
Nietzsche, Jenseits von Gut und Böse.

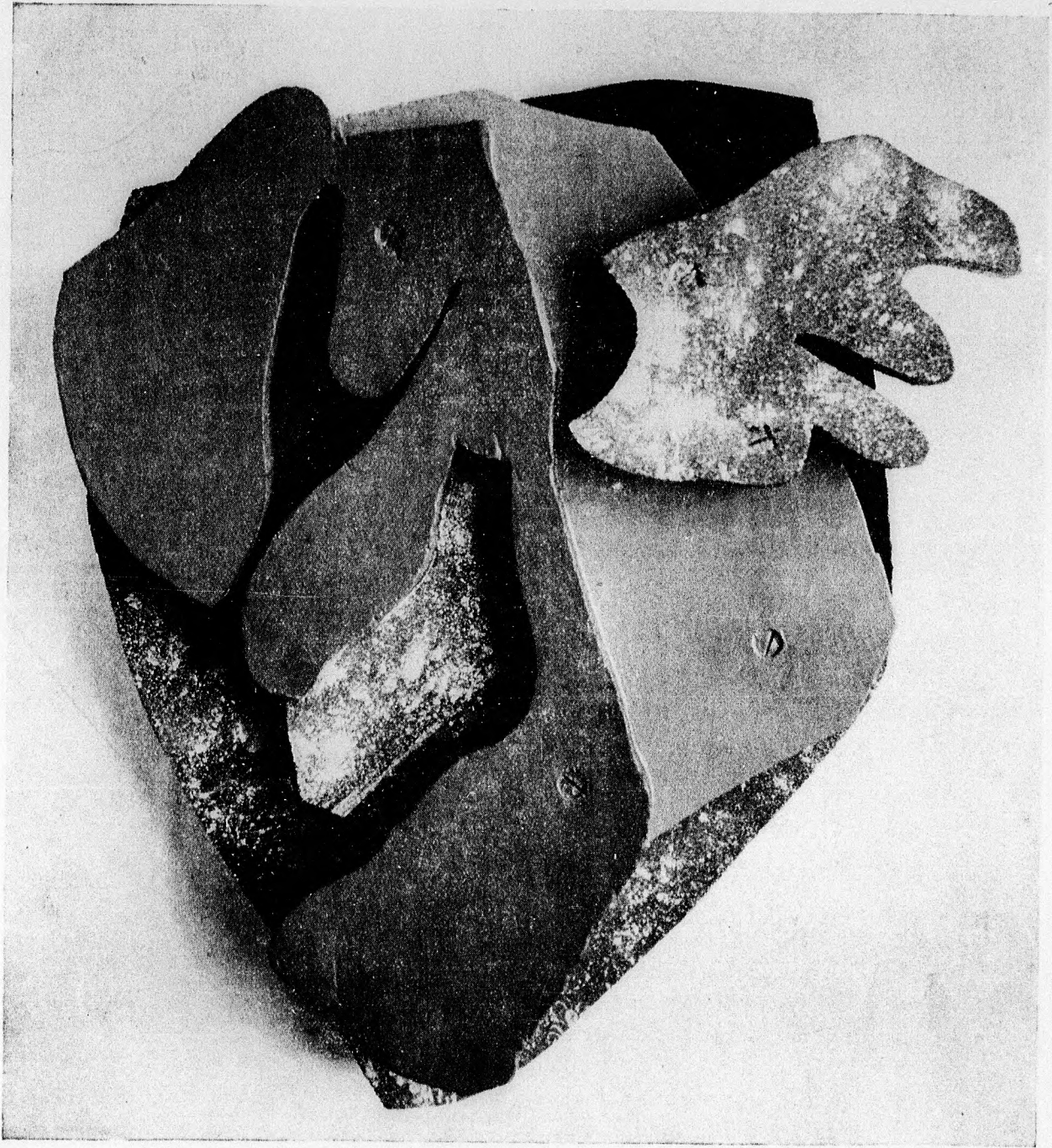
„Nos tehát” hallom megszólalni, kik valamely világszemlélet foteljében biztosan ülnek „dada hát destruktív. A művészet bolsevizmusa. Mire való ez olyan korban, amelyben nyugalomra és rendre van szükség.” Vagy: „Micsoda pozitívumot ad tulajdonképpen dada — hol van a teljesítmény?” Vagy: „Dada a szellem ellen van?” Ezt könnyű mondani, akinek nincs szelleme. „Mire jó dada tulajdonképpen?” Ki ilyesmit kérdez, sokkal messzebb

áll a dadaizmustól, mint valami állat az ismeretelméleti alaptörvényektől. Dada régen felismerte a nyugalom és rend utáni vágyakozást, mint az emberiség tulajdonságát, mely egy élményt valamely morállal akar bebizonyítani. Dada nem igazolható egy szisztemával, mely holmi „neked kell”-lel lép az emberek elé! Dada önmagán alapszik és önmagából cselekszik, ép úgy, mint a nap cselekszik, ha felszáll az égre, vagy mint egy fa nő. A fa nő, anélkül, hogy nőni akarna. Dada semmiféle motívumot nem dug megnyilvánulása alá, mely valami „Cél” felé törekednék. Dada nem szül ki magából absztrakciókat szavakban, formákban és szisztemákban, melyet az emberi társadalomra felhasználhatónak akar tudni. Nincs szüksége semmiféle bizonyításra, vagy igazolásra, sem formákkal, sem szisztemákkal. Dada önmagában a teremtési akció! Dada ezen kor megmerevedését és tempóját saját fejéből szülte meg — dada eminenter civilizatorikus, de képes arra, hogy megjelenésének határoltóságát a korban historiatlag áttekinthe; önmagát relációzza saját korában. Dada ephemer, halála akarátának szabad cselekedete. Dada felfedezte a találekonyág birodalmát, melyről Nietzsche a fennebbi sorokban beszél, dada a világtörténelem parodistájává és isten paprikajancsijává tette magát — de nem hiúsult meg önmagán. Dada nem hal el dadában. Nevetésének jövője van.

Ford: Kudlák Lajos

CSONT JUDITH:

JAJ! EMBEREK
 CÉRNASZÁLON LIBEG A SZIVÜNK
 FÉLNI FÉLNI FÉLNI!!!
 EGYMÁSHOZ CSOMÓSODUNK
 ÉS BIZONY
 AZ IDŐ BIZONYTALANSÁGÁT RETTEGJÜK
 Ó
 APÁM PÁLINKÁS SZÁJA
 MÁR RÉG FENEKETLEN KUTBA ESETT
 ÉN ASSZONY KÉT MAROKKAL
 HURKOLOM A FONALAT
 JAJ! MERT
 MINDEN DOLOG ELAKADT A MAGASBAN
 TESTVÉR!!!
 HIDD EL:
 MINDEN SZERETETNEK MI ADJUK A
 RITMUSÁT
 ODAKÜNN PEDIG MEGAKADT MEGAKADT
 MEGAKADT
 ODAKÜNN
 ÉJJEL
 KÉT GYERTYA KÖZT
 A HEGYEKBŐL IDE TEKERŐDZIK A CSÖND.

HANS ARP: *Faplasztika*

A KOZMOSZEMBER

NICOLAS BEAUDOUIN

(Páris)

I

AZ ÚJ SZÉP

Jelen erőkből eredő művészet

*vibrációk
folyékony kiáltások
kiadatlan chromatismus
ható értékek
tranzmutációja*

láttad

O a modern szép
sebesség — mersz — igazság
ELSZABADULT RITMUS

(erők új egyenlete)

legyőzve skepticizmust-lustaságot
vontatva téged, gömb, gőz-ló ütemre,
hálózva az egész világot vas-vonalakkal,
küldve tornyokat, tunellt és dokkot
a két fél földgömb ellen.

Égőn

Feszülve mindig a legádázabb élet felé
neked semmi sem áll ellen

Elhasználatlan

sebesség

DINAMIKUS SZÉPE

remény

„Air Express“

tólva (arany légesavarok vörös és fekete alapon)
az új és lelkes emberiséget.

Érc szép

GEOMETRIKUS SZÉP
melyet diszitenek

Tűz szép

A VILLANYOS VÁROSOK

lendítve büszkeség spirálokban:
a dynamók és emelők lüktetését,
vemhes katlanok forrását,
a gépek sokszoros erőlködését,
aérok horkolását a levegőben
és átrepülve gyűlölethatárokat,
a Hertz-hullámok villámló szálltát.

bíborral és arannyal

A KÖLTŐK

Fény-filmeket

Uj-Isten feléd nyújtunk

Az élet s lélek lírizmusát,

Sztenogrammok

Mozgás-Isten, ugorva hatolsz
kivilágult hódítások exaltációja felé.
A reális középpontjába tettél minket
és egyén-érzésünk megnagyobbúlt
a világ érzésével.

A hit óráiban
az egész mindenség él a mi időnkben.
Tudat mely nagyobbra született
mint Énünk.

AZ EMBEREK

Eltűntek kételyeink.
A mechanikus diszletben, hol minden kivilágul
(molekula-ritmusok)
az erők orkesztrációja vibrál.
Hűtőszárnyakkal spékelt acélhengerek
Rikoltják az Objektív-Ujat

a Szárnyét

EMBER-MADARAK

míg tisztult szél exaltál gyönyörökben
a kormánytól a légsavar szárnyáig.

O új fázisa a világnak!

Mindent megnagyítva álmai diafragmájában
a hódító Ember titokzatos lendülettel
kémleli az egeket
az égő szféroidok felé
Repülőgépek horkolására.

VISSZA

O az Én rezgései!
Szárító analizisek, rossz
angyalok járta kétely-éjjek rémei,
lehangolt agyak hiú pesszimizmusa,
abnormis vágy, mely kínozta öregebbjeinket,
halálszag, melyet szagoltak a szélben,
az atléta és élő művészet megvetése
ördögi iskolák,
sírások az akropolison,
sajnálkozások a gorán s forumon,
míndez egy névtelen múltba menekült,
fekete monstroomokhoz és démonokhoz.

dekadenciák

csodatételek

múzeumok

egyszínű szomorúságok

FÖLJEBB

tudományos kor, melyben az emberek királyok,
mért nem kiáltod rikító ígéretedet,
inkább bezárkózól egy biztos
nagy, de halott múlt porába!

O soklelkű hangja
rikoltsd korunk ragyogását
hol az Erők dühöngnek,
hol az öreg Globus végre unva az indulás párhuzamosait,
az oromra zúdul hol minden istenül

f a sebességnek
l az erőlködésnek

GYORS TŰZ

reménygolyó
arany kéve

ÁLOMÚT

ott (az objektíven, hová akarásunk céloz)

ahol várunk kellene
a hengerek 7 hangjának zakatolásában.

A LEGÁDÁZABB ÉLET FELÉ

Lelki előrehajtók

Az akarások, kik mozgatják a világot
rítmusukat szívembe dobták
és értelmet nyugtalan eszembe

MARSOL AZ UNIVERZUM

az új-szülött népekét

sinrakókét
eszmevetőkét

hegyátfúrókét
ivépitőkét

Ha, a hirdetett nap nemsokára eljön!
A drótnélkülik térbe zúdulásában
kikerül a gömb zsákutcájából

És ime

új értelem
folyékony ether
villanyos rezgések a levegőben

FÖLD
FÖLD

A FAJ APOTHEOZISA

A túlfutott világ ALL a hidon
A várás láza forrt
emeli a fekete bolygót,
mely ágaskodón síneket, hidat, vastornyot

remény kiáltás

pokol/szakadékaiból a csillagok
hódítására lendít

villám röpülés

NAGY X

(Egyenes magasság = 17 h. 17 m
declináció = + 55° 23')

Ford: Medgyes László

HANS ARP: *Rajz*

VERS

Apám főerdész a hegyek között.
 Nagy vörös bajuszát minden éjszaka kiviszi
 az erdőbe
 A komor csődörön
 Az aranytüdejű fák közé
 Szellőztetni.
 Az asszonyok ilyenkor elébe teregetik szoknyájukat,
 hogy rálépjen
 Ő azonban nagyobbára csak az exaltált állatokat
 és orvvadászokat veszi célba.
 Reggel, amikor a tajtékzó csődörön haza jön
 A templomdomb szentimentális lépcsőin állva
 Ép az időt lyukasztják ki
 A közös esernyővel
 Az apám azonban lefekszik
 Jegesmedvéket horkol a bajusza alá
 Miközben én hatalmas csizmáiban meztelenül
 futkosok az asszonyok után
 Kiket ő éjszaka megsebesített

Enders Ervin

SZÉLKEPEK

Oceánba merült a vihar most szélkölykeit prüszentí széjjel
 Hullámok fintorognak
 Az ég gyémántreéseiből
 felhők vakolata potyog
 A szél
 gyermekkezében erdők vándorolnak
 Fák gyantavére buggyan
 Tibet plátón a hó hallgatag lárváját cibálja
 A fjordok ezüstspirálisába szökik
 Jégkőböt libellál arcticus tengereken
 Rómában éjbe mártott keresztiek processzióját rendezí
 Mindent tud
 a szél
 ökönyálat
 árterületeket
 madárfélék gaudiumát
 a falu együgyű harangszólamát
 transbajkál ősi nyers dallamait
 Most itt megy furt odébb
 szétizéli a hullámköröket
 partok elúsznak alatta
 köt
 old
 ő a szél
 A hoid rézülepét csempészi a pápa levestálába
 Fázékony aktok szemérmét csiklandja
 S a gyilkos hüvös szekerceélét
 Ringyók véres varkocsára gyerek szemek kék serpenyőjét
 füstöli

Régi szerzők szerint Cappadócia viharzásáiban
 születnek a szelek. A szél tagadja ezt. Törzsökös
 hidalgó ő a lég revolútiója. Bölcsőjében mák-
 magvakból orchidea szirmokból rőfő-árukból
 tanácsosúr kalapjából viaszbabok lobogó kender kócából
 és Tarot mágneses erővonalalaiból táplálkozik
 synkopa
 tűzből földből
 a hő harca
 a szél

forgó füstöt csillagbörtönök betonpalástjait
 hagymázos krátereket fúr örült csavarmenete
 ereszek könnyzacskóit facsarja
 Vért kagylóhéjat varangyokat permetez
 Majd fehér lassóját a tornyok köré tekeri
 A szűz szent szobráról lerázza a liliomot
 A borzalom tökké zabál mindent
 csak az embryók s a serdületlen halmok őrzik meg
 integritásuk
 jajjaj
 kis kenyérünk
 a tavasz apró sátraít
 lepucolta a szél!!
 széjjelfutnak küllői
 a szél vidám kereke krétaszálakon forog
 tovább
 tárnák fekete gerincén
 bozontos föld forró álmain
 A mindenség dúrja
 a félelmetlen gyerek
 a szél

Kozmikus porral keveri a fenyvesek ózon szuszogását
 világos és borús sikokba tördeli a horizontot
 törpe öblök zsebaját
 vándorsziklák sóstavak eucaliptus cserjék közé
 kalózhajók sötét vitorláiba fekszik s a színházak
 merev kulisszáiba tántorog
 vágányokra kúszik s gummitalpain lohol a bamba
 expresszek után
 sürgönydrótokba belebeszéli volapükjét
 Karsztokon
 elszórja az egyszerű vetést
 Indiában
 pagodák istenszörnyeinek csontszívét
 A pergártók asztaláról lefújja a fáradt kalamárisokat
 a polgár
 üde nyálesorgása eláll!
 Bankok rácsain tolakszik át a jégmadár s bankjegy
 inflációt okoz
 a hegyek felett a hegyek felett
 a hegyek felett nyujtözkodik a szél
 bazalt izületeket ropogtat
 Az emberben gyilkos vágyat állati bánatot farkas-
 fogakat orgonál. Kétnegyedes ütemén katonamarsok
 a szuronyok vertikálisait noszogatják
 gépfegyverek rhombikus zörejét hurcolja
 már a szél
 avult buzogányok boldogan felbégetnek a múzeomban
 Elég!
 a nap fénygyökerei megkötik a szél bolygó képleteit
 egyszer ők is fáradtan isten emlőbimbájára csüngenek
 meghaltak a szelek
 de még felszagozhatod bennük szelid vagy boszús
 angyalok lábanyomát
Forbáth Imre

AZ ÚJ ELŐADÓMŰVÉSZET*

Ami bennünket, fiatalokat összefűz itt-ott Európában, mindenütt, az nem megfelelő korunk, hanem a mögöttünk, még sokkal inkább az előttünk-fekvő életmateria egyezése. Amit élünk, az mértéktelenül sok és egyben kevés, amit a multban fiatalok élhettek, az számunkra kielégítően elég; hogy a mi javunkra még mennyi jut, az bizonytalan. Mi mozgóképességgel kapjuk az életet, nem lehet megállnunk, nincs csodálkozásra időnk, nem tudunk, nem merünk sokáig gondolkozni, mert körülöttünk minden nő, napról-napra, percnyi sebességgel és nekünk nem lehet lemaradnunk. Már csak fogalmilag, csupán elképzelésben vagyunk mi fiatalok, lelkünk időtlen és általterjed a világon. Ez a bizonytalanság, a folytonos fejlődés, az, hogy belülről éljük a dolgokat, az, hogy ha művészetet csinálunk: emberekké válunk, az, hogy úgy hitnek, mint relativumoknak egészsként szolgálnak, hogy levonunk minden konzekvenciát, ez az a közösség, ami ma Páris tudatos, kulturális fiatalságát a berlini mellé állítja. Ez a mi szemléleti közösségünk, ez, háborún, forradalmon, ellenforradalmon edzett egyházunk. Öröklött utak keresztezésénél megállunk, nem tudjuk ezeket az utakat folytatni, az előttünk lévő generáció üressé-vált életformába elhelyezkedni, kinőtünk belőle, sértené érzékletünk őszinteségét, mindez lassú és ami mozgóképességgel él-tünket rohammal kell győzni.

Összpontosítani, koncentrálni, elvonatkozni mindentől, a mi nem lényeg, ez életünk formális feladata.

Ilyen változása, illetve változtatása a dolgoknak mindenre kiterjed, minden életjelenségre, a művészetre, mely itt mindig élményből ered, élet mélyéből kristályosul. Más ennek a generációnak szelleme, más a logikája, az eddigőtől eltérő a művészete, más a színpada. Mégis a művészet sokféleségén belül évszázadok után most jelentkezik a megegyező látás. Képfaragó, festő, muzsikos, író, színész, költő, filozófus és táncos egy azon gondolatától terhes. Egy elipszoid körzetén belül forog a művészek érzésanyaga. Itt minden vonalon vannak megfelelések, az eltérések is megegyezők. Elég egy bizonyos művészetről beszélnünk, s ízelítőt nyerünk a teljes művészetről. Mert itt minden változásnak, fejlődésnek egy az alapja, a mi szemléleti közösségünk, a mi fogalmi fiatalságunk, a mi időtlen lelkünk.

Kiépíteni mindent, a maga teljességéhez elvezetni mindent, ez is egyike azon jelszavaknak, amit a tömegbe vetettünk. Találtunk több megkezdett, félbehagyott művészi formát, amit egészében átgyúrtunk, más tartalmat adtunk neki, a mi lényegét-jelölő színeinkkel világítottuk alá. Ilyen volt az előadóművészet is. Önképzőkörök, műkedvelő előadások fénypontja. Legjobb esetben nagyobb ünnepély keretében egy-egy színész kísérletezik verssel, sőt egynéhány önálló estélyt ad, ennek szavalóeste a neve. Nem kell az ehhez hasonló törekvéseket közelebbről megvilágítanom, hiszen a kifejezés maga mindent elmondó, ezek a színészek szavaltak. A szavalásnak egy időben volt értelme, az antik kulturán belül, de már a renaissance idején is nélkülözötte belső súlyát, csak egy halott kulturákat élesztő, szép gesztusokat kedvelő ember dekoratív hangjátéka volt. Hát még a kosztümből kivetkőző, vasalt nadrágot öltő ember idején. A mi impresziókkal teli, lírai, mindamelllett üzletember polgár elődjaink szavaló-estje. Görögűz és eszimatalp. Ó, ilyenkor sor kerül Homerosra. A gutgesinnt polgár langyos láb-

fürdője ez, ilyenkor elsőhajította összes sóhajait, elkönnyezte össz-könnyeit. Az isteni Homeros, a tökéletes Goethe, a csodálatos Dante, ennyi az ilyen est tényleges eredménye, ennyi ítéletet préselt az előadó a maga közönségéből.

A mi előadónk egészen más. Lehet, negatívum nyitotta meg az utját. Simon Jolán nem tudott szavalni, vagy ha szavalt, visszariadt hangja hamisságától. De benne volt a nagyot-akarás ösztöne, benne az emberi fájdalmak, örömök végtelensége, ezt össze kell fogni, egy új lelkeséggé forrasztani. Simon Jolán érezte: éppen itt, éppen ezen a téren tudna sokat, legtöbbet alkotni. De ha a régi formát vette elő és szavalt, újra elnémult. Mert békát szavalt, hazug, hamis feketeséget szavalt, szavalt, A vers, ami kezébe került, más volt az eddiginél, élet volt, hús-vér organizmusú. Nem volt játékos apropója a versnek, nem épült külön-alakuló, s azután bizonyos mesteri szabályok szerint elrendezett sorokból, nem, ennek a versnek törzse van, mire leirtuk utolsó szavát, eleven éle re támad. Ez a vers hadakozó, furcsaságokkal teli, titokzatosan egyszerű, mindig mozgó. Érezte Simon Jolán, ezt a verset nem lehet szavalni, mert ez nem is vers, hanem az élet törzséről külön életre lefejtett külön egész, éppen minden felülettől való elvonatkozása folytán maga az élet. Erre maga-elé emelte az új verset, szétszedte legapróbb elemeire, széttörte a szavakat, beléjük nézett, azután maga-magát vizsgálta, életet, elemi érzéseit. Lassan ráeszmélt a verssel való rokonságára, pillanatról-pillanatra egyre erősebben az ő verse lett a vers. Végso szolidaritás éledt, az időtlen lelkek egymáshoz értek, már nem is volt két lélek a térben, csak egy.

Most már minden könnyű, a versből magát ismerte meg, s az ő előadásában teremtődött újra egyazon vers élő szóban. Nem kellett stílizálnia, hiszen ő fiatal a fentvázolt értelemben, így a végérvényű stílizálás lelkében él, s ő természetes lehet, átalakult, újáteremtett bensőjének megfelelően. Egyszerű hangját építette, nyújtható testét nyújtotta. Felszabadult, megszűnt a szavalás kötöttsége. Akrobatája lesz a pódiumnak, de ez tisztára lelki akrobatizmus. Iskolás szegletesség a külső megjelenése. Tragikus tudatossága annak a pillanatnak, melyben ő áll. A felelőség súlya nyomja iskolásra, de egyben a felelőség súlya szabadítja fel belülről. A hangok kiömlenek, a karok bábszerűen kilengenek, a szemek egy belülről elindult dráma kigyulladt tornyai. Maga a lélek, szinte láthatóan mindenütt ottvan, vég nélküli hajlékonysággal forog centruma körül. A szavalás külső kötöttsége megszűnt, de jött egy ennél sokkal parancsolóbb, sokkal szuggesztívebb valami, az előadandó anyag esszenciája. Ezt megtalálni, ezen elhelyezkedni, ebből kiindulni, ide mindig minduntalan visszatérni, mégis szabadnak lenni, hanggal repülni, süllyedni, ezt nem lehet centrális lekötöttség nélkül, ezt nem lehet, csakis egy bizonyos lelki törvény szigorú megtartása mellett. E körül lehet repülni, de mindig érezni kell a vonalak tisztaságát, a vonalak egymáshoz tartozását.

Simon Jolán előadóművészetének fejlődése ez, de nagyjában az új előadóművészet származási története is ennyi. Egy azelőtt felületesebb hangművészet új lelki elemmel vegyül, merőben átalakul. A szavalás egyvonalúsága felfakadt egy csodás heterogenitású előadóművészté.

Minden, ami odakint ember, minden, ami természet, sőt maga a civilizáció mozdonyos moziromantikájával, az aviatika, az erdők mélye, az állatok melege, mindaz, ami egy világ, egy embertől felszabadított úton tör át a térbe.

Kovács Kálmán

* A szerző felolvasta K. Simon Jolán bécsi előadóstétjén, február 19-én.

Olvasóinkhoz és barátainkhoz!

A mérhetetlenül dráguló előállítási költségek következtében lapunk árát 150 koronára voltunk kénytelenek felemelni. Kérjük olvasóinkat és barátainkat, hogy előfizetők gyűjtésével s a lap minél intenzívebb terjesztésével támogassanak a továbbiakban is bennünket, mert csak így leszünk képesek lapunkat főtartani s kiadványainkat szaporítani.

Uj kiadványaink

300 számozott amatőr példányban.

1. Archipenko: Képeskönyv, 14 klisével, Iwan Goll előszavával ára: 500 o. K., 15 szokol, 20 lei, 10 dinár, 5 lira, 20 márka, 1/2 dollár, 1 sv. K. és 60 m. K.

2. Barta: Tisztelt Hullaház, kiáltványok 1000 o. K., 20 szokol, 15 dinár, 25 lei, 25 márka, 1 dollár, 1 1/2 sv. K., 5 lira és 100 m. K.

3. Kassák: Rajzalbum, öt eredeti tusrajzzal 15 számozott és aláírt amatőr példányban készült. Ára: 3000 o. K., 30 szokol, 30 dinár, 40 lei, 10 lira, 100 márka, 1 1/2 dollár, 3 sv. K. és 350 m. K.

4. Kassák: Színes képeskönyv, 4 eredeti festményrel 15 számozott, kézzel színezett példányban és aláírva. Ára: 10.000 o. K., 100 szokol, 100 dinár, 150 lei, 50 lira, 300 márka, 3 dollár, 10 sv. K. és 1000 m. K.

5. Kudlák: Gítár és konflistó, versek, a szerző metszeteivel ára: 500 o. K., 15 szokol, 10 dinár, 20 lei, 20 márka, 5 lira, 1/2 dollár, 1 sv. K. és 60 m. K.

6. Mácza: Teljes színpad, tanulmányok ára: 500 o. K., 15 szokol, 10 dinár, 20 lei, 20 márka, 5 lira, 1/2 dollár, 1 sv. K. és 60 m. K.

7. Moholy-Nagy: Képeskönyv, Mátyás Péter tanulmányával, és tizenhárom klisével 500 o. K., 15 szokol, 10 dinár, 20 lei, 20 márka, 1/2 dollár, 5 lira, 1 sv. K. és 60 m. K.

8. Simon: Kinyilatkoztatás, versek, Mattis eredeti metszeteivel 500 o. K., 15 szokol, 10 dinár, 20 lei, 20 márka, 5 lira, 1/2 dollár, 1 sv. K. és 60 m. K.

9. Ujvári: Prózák, Grosz rajzaival 500 o. K., 15 szokol, 20 lei, 10 dinár, 20 márka, 1/2 dollár, 1 sv. K. és 60 m. K.

A MA pártolótagsági díja:

egy évre: 3500 o. K., 150 szokol, 150 lei, 120 dinár, 150 márka, 80 lira, 70 frank, 10 dollár, 30 sv. frank és 500 m. K.

A MA előfizetési ára:

egy évre:	fél évre:
2000 o. K.	1000 o. K.
75 szokol	40 szokol
40 dinár	20 dinár
75 lei	40 lei
100 márka	50 márka
20 sv. korona	10 sv. korona
4 dollár	2 dollár
20 lira	10 lira
20 frank	10 frank
8 sv. frank	4 sv. frank
300 m. K.	150 m. K.

A MA amatőr számainak ára:

egy évre:	fél évre:
3000 o. K.	1500 o. K.
100 szokol	50 szokol
100 márka	50 márka
60 dinár	30 dinár
50 lira	25 lira
100 lei	50 lei
10 dollár	5 dollár
400 m. K.	200 m. K.

Az amatőr példányok egyes számonként nem kaphatók!

A MA májusi jubileumi számából egész finom papíron 200 számozott példány is készül. Előjegyzéseket felvesz a kiadóhivatal.

A MA Könyvosztálya.

Közöljük olvasóinkkal és barátainkkal, hogy otthoni mintára könyvosztályt létesítsünk. Lapunknak ebben a rovatában állandóan hirdetni fogjuk azokat a munkákat, amik kiadóhivatalunkban megszerezhetők.

Bán Verlag:

Kassák Lajos: „Világanyám“ (verseskönyv)

Kassák Lajos: „Novelláskönyv“

Walt Whitmann: „Ének magamról“ Fordította: Gáspár Endre

Bécsi Magyar Kiadó:

Kassák Lajos: „Misilló királysága“

Kassák Lajos: „Máglyák Énekelnek“

Upton Sinclair: „Jimmie Higgins“ Fordította: Franyó Zoltán.

Szabó Erwin: Társadalmi és pártharcok a 48–49-es magyarforradalomban

J. Fischer Verlag:

Marx: „A tőke“ (két kötet) Fordította: Dr. Guth Antal.

Gogol: „Egy örült emlékiratai“ (amatőr kiadás) Fordította: Barta Sándor.

Gorkij: „A kispolgár“ Fordította: Pallos Margit.

Kropotkin: „A francia forradalom“ (két kötet) Fordította: Sz. Koródi Antal.

A felsorolt könyvek csakis készpénzfizetés ellenében rendelhetők meg a MA kiadóhivatalában, Wien, XIII., Amalienstrasse 26.

A MA VII. ÉVFOLYAM HARMADIK SZÁMÁNAK TARTALOMJEGYZÉKE:

Cimlap: Iwan Puni metszete / Kassák Lajos: Képköltemények / Kállai Ernő: Iwan Puniról / Kudlák Lajos: Három vers / Barta Sándor: Mese a moszatzöld emberről / Iwan Puni: Metszet / Enders Erwin: Két vers / Iwan Puni: Metszet / Raul Hausmann: Prezentizmus / Iwan Goll: Három vers / Iwan Puni: Metszet / Forbáth Imre: Két vers / Vermes Ferenc: Versek / Párisi kongresszus. A MA köréből

„Ma“ havonta egyszer megjelenő aktivista művészeti és társadalmi folyóirat. Szerkeszti: Kassák Lajos; Helyettes szerkesztő: Barta Sándor. Felelős szerkesztő: Joseph Kalmer. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Wien, XIII. Amalienstrasse 26/11. Nemetországi képviselőnk: Moholy Nagy László, Berlin W 35, Lützowstrasse 73, Atelier, Csehországi képviselőnk: Kudlák Lajos, Lucence, Massarikova u. 11.

Szlovákiai képviselőnk: Mácza János, Kossice, Massarikova u. 25. Jugoszláviai képviselőnk: B. Tokin, Zemun, Dubrovicka 12.

VII. évf., 4. szám. Megjelenés dátuma 1922 március 15. — A lap minden cikkéért a szerző felel.

Egyes szám ára: 150 o. K., 7 szokol, 5 dinár, 10 lei, 10 mk, 30 magyar kor.

Vereinigte Druck- und Verlagsgesellschaft Ipag-Weber, Wien, III., Kollergasse 9.